

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus III. In quibus causis præstandum sit juramentum calumniæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

720. Quidam istos textus, qui videntur mutuò adversari, conantur conciliare dicentes: in textu dictæ Legis 34. locò *neque Patrono, neque Parentibus*, legendum *aque*, ut sensus sit: hoc juramentum *aque Patronis, & Parentibus remittitur*; sed unde hujus correctionis, vel emendationis fundamentum petatur, non exponunt. Haunoldus tom. 5. tr. 3. num. 462. videtur rectius ea jura conciliare. Observat igitur, textum etiam incorruptum continere casum specialiter exceptum, sic, ut, licet aliàs Parentibus, & Patronis remittatur juramentum, ut probant jura pro affirmantium opinione producta; in eotamen casu, de quo loquitur Lex 34. non remitti.

721. Casus porro, de quo agit ista lex in cit. §. 4. exponitur his verbis: *qui jusjurandum defert, prior de calumnia debet jurare, si hoc exigatur; deinde sic ei jurabitur; & statim subjungitur: hoc juramentum neque Patrono, neque Parentibus remittitur*; ex isto enim textu patet, quòd textus solùm agat de casu, quo defertur parti *juramentum decisorium*; & quòd in hoc casu is, qui prior defert hoc juramentum de calumnia, etiam prior jurare debeat, ita quidem, ut nec Parenti, qui filio; nec Patrono, qui liberto prior defert juramentum decisorium, hoc calumniæ juramentum remittatur; quæ exceptio in hoc speciali casu facile stat cum oppositis pro aliis casibus.

722. Querunt aliqui, an privilegium jure concessum Parentibus, & Patronis, ut in casu litis cum liberis, vel libertis eximantur ab opere præstandi juramentum calumniæ, nisi deferatur illis juramentum decisorium, etiam porrigatur ad liberos, & libertos, ut & ipsi ab eodem pariter eximantur? Affirmantium ratio est, quòd dispositum de relato extendatur etiam ad correlativum; cum ergo liberi parentibus, libertis Patroni correlativè dicantur, quòd his concessum est, etiam illis concessum intelligi debet. Verùm hæc ratio sic crudè sumpta in pluribus fallit; aliàs, sicut filius, ut conveniat Patrem, eget veniã, seu licentiã; sic egeret etiam Pater, ut conveniat filium; & sicut delegatus potest citare partes; sic istæ possent

illum; aliud est, si dispositum de relato frustraretur, nisi etiam se porrigeret ad correlativum.

De Domino autem directo, & Vasallo sic dispositum est l. 2. *Feudorum* c. 33. ibi: *in quibus etiam causis Sacramentum calumnie à Domino non exigetur, quod nuper Rex Fridericus in Romandiola constituit, ut Vasallus calumnie Sacramentum à Domino non exigat, quod etiam à parte Domini intelligendum est: ut quod quisque juris in alium statuit, ipse eodem jure utatur*. Ratio autem sumitur ab honore mutuò, quem sibi debent ad invicem; quamvis aliqui limitent, ut sit contrarium in casu, quo Vasallus injuriam passus est. Et quamvis ab onere hujus juramenti eximatur Vasallus, quando litigat cum Domino directo feudi; non propterea idem sequitur de liberto litigante cum Patrono, extra casum juramenti decisorii; cum aperte constet ex relatis juribus constituta pro utroque diversa.

ARTICULUS III.

In quibus causis præstandum sit juramentum calumnie?

724. Communis regula jure civili habetur L. 1. C. de *jurejurand.* propter calumn. junctà gloss. V. *quidquam*, ibi: *in omnibus causis*, sive propter literas fuerit apud te certatum, sive propter instrumenta, sive propter quicquam aliud, in quo necessitas probationis incumbit: sancimus, non aliter easdem probationes præstare compelli, nisi prius, qui eas exposcit, juramentum de calumnia præstiterit. Adeòque in causis tam civilibus, quàm criminalibus; tam ordinariis, quàm delegatis, etiam compromissariis, per L. 2. C. eod. §. *Sed quia*, ibi: *Sancimus omnes Judices, licet ex compromisso cognoscant &c.* Quòd extendit Wesenbecius in dict. L. num. 7. ad causas etiam modicæ, idem affirmante Abbate in c. 1. h. t. num. 14. & in probationem adducente L. 15. ff. ad exhibendum; sed in hac lege solùm agitur de thesauro effodiendo; unde ex illa non habetur probatio; sed ad summum deduci potest ex verbis generali-

ralibus dictæ legis. i. ibi: *in omnibus causis.*

725. Dixi, *jure civili.* Nam olim in causis spiritualibus, & illis, ubi agebatur tantum de Ecclesiis, beneficiis, decimis, & aliis rebus spiritualibus, seu Ecclesiasticis (ut *jure Patronatus*, ut notat gloss. in *c. literas. 2. h. t. V. Rebus Spiritualibus*) non exigebatur ex constitutione Honorii II. quæ sic habet: *Sanè Romana Ecclesia in his casibus, in quibus de Ecclesiis, decimis, & rebus spiritualibus tantum agitur: juramentum calumniæ nec dare, nec recipere consuevit: eò quòd tales causæ non ex legum distinctione, sed ex Canonum æquitate, finem debitum sortiuntur: Canones autem juramentum calumniæ in hujusmodi causis nulli prorsus inducunt. Unde contentione de juramento calumniæ præstando omiſſa, ad ulteriora discretio vestra procedat.*

726. Verum hodie, juxta constitutionem Bonifacii VIII. etiam in istis casibus exigitur, ut constat ex *c. si de calumnia. 1. eod. q. quamvis*, ibi: *quamvis in causis spiritualibus (in quibus debet de veritate dicenda jurari) Canones non indicant alicui calumniæ juramentum: nos tamen (quia frequenter calumniari videmus in ipsis) utile reputamus, quòd simul (sicut plerique observant) tam de veritate dicenda, quam de calumnia (ut via præcludatur calumniis) jurari debeat in eisdem.*

727. Ex dictis juribus colligitur, in causis, quibus tantum agitur de Ecclesiis, beneficiis, decimis, & aliis spiritualibus *non esse judicandum ex legum distinctione, sed ex Canonum æquitate*; 2. olim in causis spiritualibus tantum, juramentum *de veritate* præstandum fuisse; nunc autem etiam *de calumnia*; 3. constitutiones fundatas in præsumptione, præsertim benignas, & liberativas à quodam onere (ut est juramentum calumniæ) sapienter, ac laudabiliter abrogari constitutione contrariâ, quando experientia docet contrarium ei, quod præsumebatur; patet ex textu *q. quamvis*, ibi: *quia frequenter calumniari videmus in ipsis.* 4. textum non loqui de causis tantum spiritualibus *formaliter, & in se*; sed etiam

annexivè talibus; beneficia enim, & decimæ, non sunt res *in se*, ac formalitèr Spirituales; sed tantum *annexivè*; & tamen in hoc textu numerantur inter causas Spirituales; 5. quamvis omnes ordinationes legum favorabiles Clericis, & non contradicentes Sacris Canonibus, servari possint etiam in Foro Canonico; *vi statutorum* tamen *laicalium* Clericos ligare non possunt; Palat. in *c. per vestras, de donat.* inter Virum, *notab. 2. num. 13.* Unde resolvit Belletius, disquisit. Clerical. p. 1. *de Exempt. Cleric.* à statutis secularium, §. 2. à n. 34. quòd Ordinationes secularium *possint Clericis, non aequè nocent*; & n. 37. quòd possint induci à Clericis, in quantum faciunt *pro ipsis*; sed non acceptari, in quantum faciant *contra ipsos.*

728. Quæstio est, an juramentum calumniæ præstari debeat etiam in causa appellationis? seu in secunda instantia, licet jam præstitum sit in prima? de hoc extat resolutio in *c. in appellationis. 2. h. t. in 6.* ibi: *in appellationis causa (quanquam in principali juratum fuerit) præstare debemus calumnia juramentum. Et idem in juramento de veritate dicenda volumus observari*; ex quo habetur responsio affirmativa de utroque juramento, nimirum *de veritate, & calumnia.* Unde quando dicitur, juramentum calumniæ (nimirum generale juxta n. 713.) non nisi semel præstandum esse in eadem causa per Authent. *C. de jurejurand.* propter calumn. intelligendum est, *in eadem instantia*; speciale verò (de quo diximus num. 713.) seu juramentum *malitia*, etiam sæpius in eadem causa exigere potest; non semel tantum, sed quoties Judici in progressu litis videbitur, ut dicitur in *c. 2. §. in omnibus autem causis, nedum ante, sed etiam postquam lis fuerit contestata, si ve de veritate, si ve de calumnia sit juratum in ipsis: potest Judex à partibus exigere juramentum malitia, quoties videris expedire.*

729. Notandum præterea, juramentum tam calumniæ, quam dicendæ veritatis, in principio litis, (nimirum post factam ejus contestationem) antequam positiones ab Actore offerantur, præstandum esse,

esse, ut colligitur ex cit. L. 2. C. de jurejur. propter calumn. ibi: post narrationem, & responsonem, & Authent. hoc Sacramentum, C. eod. si tamen primum in processu litis præstaretur, non propterea vitaretur processus, per c. 1. h. t. in 6. 2. propter, de quo in præmissis, nec etiam si omisum esset, nullo id exigente, ut ibid. dictum est; circa quod ulterius observandum, post conclusionem in causa, nihil amplius peti, vel allegari posse, quod pertinet ad jus, vel ad factum, ut tradunt Doctores communiter in c. cum dilectus. 9. de fide instrument. quamvis Judex etiam post conclusionem in causa, sed ante sententiam, si opus judicaverit, exigere valeat juramentum calumniæ; sic Joan. Andreas in c. 1. h. t. n. 2. Gail. l. 1. observ. 84. n. 6. & alii.

730. Notandum. 2. juri conformius esse, juramentum calumniæ præstandum esse etiam in causis criminalibus, non tantum ab Actore, seu accusante; sed etiam ab accusato. 1. quia L. 1. de qua n. 724. expressè habetur, præstandum esse in omnibus causis; 2. quia cum in c. 1. h. t. excipiantur Clerici & Regulares à juramento calumniæ, in causa quacunque sive controversia, seu criminali, seu civili; signum est, non exceptos teneri ad illud, sive causa criminalis sit, sive civilis. Nec obstat, quòd in criminalibus, non in civilibus, ab Actore, vel accusante petatur inscriptio, vi cujus subit idem judicium, si Reus insons sit, accusante in probatione deficiente; nam etiam in civilibus Actor succumbens Reo condemnatur in expensas, quia propterea liberetur à juramento calumniæ.

731. Not. 3. inter Authores, quosdam esse, qui affirmant, etiam in causis Summariis, ac iis, in quibus non requiritur litis contestatio, requiri juramentum calumniæ; alios negare propter dicta superiorius. Videtur autem regulariter non exigi, nisi quandoque gravitas causæ, licet Summariè cognoscatur, aliud postulet, ne in re gravi locus sit falsitati, quòd naturali justitiæ valde consonum. Si autem quis opponeret, votum à se factum, nunquam jurandi, ac eo titulo subterfugere vellet juramentum calumniæ præstandum, etsi non desint eo casu illum de obligantes à juramento; & alii

Tom. II.

velint, petendam dispensationem: re-
Etius tamen dicitur, votum illud non por-
rigi ad præsentem casum justitiæ jura-
mentum, præsertim pro securitate alte-
rius colligantis, in judicio exigentis;
quia si extenderet se etiam ad hunc ca-
sum, non esset de bono meliori, nec factum
in tertii præjudicium acceptatur à Deo.

Not. 4 quantum attinet formam juran-
di de calumnia, in L. 2. C. h. t. dici, 732.
cùm Judices non aliter causas dirimere
concefferimus, nisi Sacrosanctis Evange-
liis propositis, Patronos caufarum in om-
ni orbe terrarum, qui Romano Imperio
suppositus est, prius jurare; idem habe-
tur L. ead. §. 8. ibi: propositis Sacrosan-
ctis Scripturis, &c. per Authenticam
autem Principales, C. eod. sufficit, jurari
coram Judice sub gestis monumentorum,
hoc est, apud acta; vel, si juraturus com-
parere nequeat, coram his, qui à Judice
ad hoc deputati sunt, præsentem Adversa-
rio, vel saltem citato; sic Authent. Prin-
cipales, §. 2. & 4. & dist. L. 2. §. Sin au-
tem; ubi tamen nota in cit. Authent. §. 3.
apponi limitationem; ut mulier hone-
stæ vitæ, absente Adversario, juret coram
Officialibus; consequenter non esse opus
citari, vel præsentem esse partem. Sed
plura de hoc infra, in seqq.

ARTICULUS IV.

De pœna recusantis præstare juramen-
tum calumniæ.

732. DE hac pœna agitur in c. in h. t. §. pœ-
na, ibi: pœna verò recusantis hoc ju-
ramentum, cum præstandum fuerit, est, ut
Actor ab instituta cadat actione; Reus autè,
haberi debeat pro confesso. & c. Imperatorè,
4. eod. ubi, cum Eugenius Papa intellexisset,
quòd ab Abbate, & Fratribus Clarevallis ju-
ramentum Calumniæ, sicuti ab aliis in ju-
dicio contendentibus exigeretur, respon-
dit: ad id eos secundum Imperiales, & Cano-
nicas Sanctiones cogi non oportere; verum-
tamen, ne ob id, quòd jurare nolunt, ipsi ali-
ena jura illicitè detinere videantur, vel ne
tanquam causam iniquam foveant à Judice
pro Confessis habeantur, & condemnentur;
præcipit Pontifex, ut in Monasterio ipsorū
idoneus Syndicus constituatur, qui pro ju-
ribus in judicio agat, ac defendat, & cum
necesse erit, de calumnia juret; his accedit
textus in supè cit. L. 2. C. h. t. §. 6. ibi: quod,
Bb si actor